

інноваційному режимі, і прийняття педагогами самої ідеї необхідності трансформації освітньої установи в інноваційний приблизно збігаються.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що в педагогічному колективі гімназії доволі чітко проглядаються чотири основні групи вчителів, по-різному відносяться і по-різному підготовлених до роботи в інноваційному режимі. Отже, роботу з підвищення професійної компетентності в колективі ми будемо диференційовано з урахуванням індивідуальних особливостей педагогів кожної групи: для активних прихильників інновацій, для інертних, для «традиціоніків», та для байдужих.

Ми вважаємо, що актуальність нашої роботи в тому, що адміністрація гімназії, методична рада (керівники шкільних методичних об'єднань, творчих груп, психолог) зуміли вчасно виявити проблему невідповідності професійної компетентності педагогів вимогам інноваційної педагогіки і знайти таке рішення проблеми, яке дозволило вивести педагогічний колектив на новий рівень усвідомлення завдань, які стоять перед ним стоять, на більш високий рівень професійної діяльності.

Учитель сучасної школи повинен не просто вчити чи виховувати, він повинен формувати світосприйняття і світорозуміння, світогляд і волю, ідеали, поняття моральності й краси, формувати духовно інтелектуальну творчу особистість, адаптовану до сучасних вимог, різнобічно розвинену, соціально зрілу, яка успішно засвоює ціннісно нормативний досвід поколінь виробляючи свій власний досвід діяльності творчості, спілкування. Тому сучасний учитель повинен постійно вчитись та розвиватись

УДК 159.9

МОТИВАЦІЯ ДО ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ І САМОРОЗВИТКУ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ

А. К. Бровченко, м. Харків

У тезах розглядаються основні особистісні мотиви отримання психологічної освіти серед яких часто домінує потреба до самопізнання та вирішення власних особистісних проблем, розкривається проблема особистісного зростання під час навчання у дорослих людей як одна зі складових професійної самореалізації, визначаються шляхи формування мотивації до самовдосконалення та особистісного зростання у майбутніх психологів під час їх навчання.

Ключові слова: особистісна зрілість, вимоги до особистості психолога, саморозвиток особистості дорослої людини, саморозуміння та саморозвиток як мотивація отримання психологічної освіти.

The main personal motives for getting psychological education have been revealed in the paper. The dominant motive is the need for self-knowledge and solution of personal problems. Adults' personal growth while studying is considered to be one of the components of professional self-realization. The ways of formation of future psychologists'

motivation for self-improvement and personal growth while studying have been determined.

Key words: *personal maturity, requirements for the personality of psychologist, adult's personal self-development, self-understanding and self-development as motivation for getting psychological education.*

Ніякий психолог нічим не зможе допомогти людині, якщо сам він не готовий до змін, боїться й відкидає їх, вважаючи, що уже досяг оптимального особистісного розвитку та не має актуальних психологічних проблем. Досягнення особистісної зрілості майбутніх психологів є невід'ємною частиною становлення професіонала й заставою морального ставлення до клієнтів. У більшості студентів психологічних факультетів інтерес до спеціальності виникає не випадково. Під зовнішнім мотивом допомагати людям може ховатися часто неусвідомлювана потреба розібратися у власних проблемах. Серед цілком усвідомлюваних мотивацій отримання другої психологічної освіти дорослими людьми домінуючими є потреба у саморозумінні, розумінні подій, що відбуваються з ними, і сформованих відносин. Саме це є для майбутніх випускників програмою мінімум навіть при відсутності чіткої установки на майбутню професійну діяльність.

Вплив ролі особистості психолога на ефективність психологічної допомоги клієнтам дуже велика. Однією зі звичок вискоелективних людей, що досягають успіху у всіх сферах свого життя, у тому числі й професійній, згідно С. Кові є звичка «вигострювати свою пилку», під чим він мав на увазі постійне вдосконалювання. І насамперед для психолога інструментом є його власна особистість, стану якої необхідно приділяти не меншу увагу, ніж наявності професійних знань і навичок.

Як з погляду підвищення професіоналізму, так і з погляду моральності кожний психолог має потребу в досвіді власної роботи з вирішення особистісної проблематики. Почуття й психічні стани іншої людини – дуже тонкий інструмент, і щоб грамотно працювати, не зашкоджуючи людям, що їм довірилися, необхідно навчитися насамперед досконало володіти своїм власним інструментом.

Але при наявності бажання зрозуміти свої стани й відносини навіть у дорослих людей часто мотивація до змін або слабка, або відсутня. Більша частина студентів готова до сприйняття, в основному тільки теоретичних дисциплін, орієнтована на засвоєння практичних прийомів, які можна застосувати у відношенні когось зовнішнього, але не у відношенні себе [3].

І зрештою в системі вищої освіти, де ми маємо справу з дорослими людьми, де виховний аспект освіти значно слабшає в порівнянні із середньою школою, виникають питання: якщо можна навчити правильним з погляду професіоналізму діям, чи можна навчити адекватним відчуттям і емоційним станам? Чи можна вплинути на ціннісні орієнтації й цілепокладання дорослих людей? І чи потрібно це робити виходячи із двох настанов: насамперед, маючи справу з дорослими, ми автоматично очікуємо від них самостійного управління змінами власної особистості й повністю віддаємо їм право вирішувати – чи рости їм далі або задовольнитися наявним рівнем, а з іншого боку, чи можна вважати за необхідні ці особистісні зміни для визнання їхнього професіоналізму при отриманні диплома. У системі освіти й у психологічній діяльності немає профвідбору, ми не маємо права відмовити

передбачуваному студентові в отриманні освіти, але чи повинні ми змиритися з тим, що диплом психолога отримують люди, особистісно неготові до такого роду діяльності?

Одного сполучення специфіки віку й специфіки навчання недостатньо для становлення особистісної зрілості. Щоб об'єднати власні ресурси й ресурси освітнього середовища, направити їх на особистісне зростання, потрібні ініціатива й вольові зусилля самого студента. І якщо в системі вищої освіти досить складним стає цілеспрямований вплив на розвиток особистості студентів, для цього потрібне не зовсім освітнє середовище, а корекційна й психотерапевтична робота, тренінги особистісного росту, на які майбутні психологи йдуть свідомо з метою отримати додатковий поштовх до розвитку, але можливе натхнення на особистісні зміни, мотивування та спрямування на мету.

Будь-які технології саморозвитку, психотехніки й концепції особистісного росту допомагають у досягненні цілей і прискорюють просування до них. Але для цього варто глибше усвідомити значення саморозвитку й почати працювати в цьому напрямку, що повинне стати одним з головних завдань системи вищої освіти. Ця проблема розглядається в рамках особистісно орієнтованого підходу, що знаходить все більш широке застосування в сучасному педагогічному процесі. Система освіти повинна й може стати «школою саморозвитку» особистості за рахунок цілеспрямованої системи педагогічного забезпечення цього процесу і мотивації до нього [1].

У першу чергу в ході освіти створюються внутрішні умови саморозвитку. Своім змістом освіта задає певні ідеали для студентів, багаторазово, у рамках різних навчальних дисциплін, звертає до їх осмислення, оцінювання, «приміряння» їх до власного життя. Чим більше методи навчання вимагають необхідності аналізу й рішення питань, тим інтенсивніше відтворюється ситуація, що будить питання, сумнів, подив – всі відправні точки особистісного росту людини [3].

Наступною можливістю орієнтування на особистісне зростання майбутніх психологів є трансляція викладачами цінностей, поділюваних професійним співтовариством психологів, серед яких цінність зрілості й здоров'я особистості, саморозвитку, особистісного росту. Така трансляція залежить і від якостей самих викладачів. Відзначимо, що якості, які віднесені до професійно важливих для психолога (рефлексивність, відповідальність, здатність приймати рішення) включені також у перелік якостей зрілої особистості. Іншими словами, на адресу майбутніх психологів надходить заклик до особистісної зрілості з вуст викладачів.

Ще одна можливість ВНЗ в активізації особистісного саморозвитку полягає в тому, що він виконує характерну для нього роль середовища розвитку студентів і викладачів, а виходить, і середовища їх саморозвитку, задає норми відносин, умови прояву особистісних якостей, затверджує як зовнішні регулятори систему вимог і контролю [2].

Необхідно вчити студентів не боятися проявляти свої почуття, учитися їх усвідомлювати, досліджувати їх, бачити неадекватний прояв і міняти стиль своєї поведінки. Все це надто важливо для подальшої успішної роботи майбутніх, особливо для тих, хто буде працювати практичним психологом.

Список використаних джерел

1. Баженова Н. Г. Условия формирования личности будущего психолога [Электронный ресурс] / Н. Г. Баженова / Психологический портал «psyhodic.ru». – Режим доступа: <http://www.psyhodic.ru/arc.php?page=2507> (дата звернення: 16.02.2017). – Назва з екрана.
2. Воробьева О. В. Развивающаяся система формирования личности клинического психолога как фактора будущего профессионализма в процессе работы на тренинге личностного роста [Электронный ресурс] / О. В. Воробьева // Материалы XI междунар. научно-практ. конференции. Психология и медицина: пути поиска оптимального взаимодействия. – 2011. – Режим доступа: http://psihologia.biz/korreksionnaya-psihologiya_826/razvivayuschayasya-sistema-formirovaniya-13054.html (дата звернення: 17.02.2017). – Назва з екрана.
3. Грень Л. Н. Саморазвитие и самовоспитание студентов во время обучения в вузе / Л. Н. Грень // Проблемы инженерно-педагогической освіти. – Харків : Українська інженерно-педагогічна академія – № 18–19, 2007 – С. 321-331.
4. Лозовой В. А. Самовоспитание личности: философско-социологический анализ / В. А. Лозовой. – Харьков : [б. в.], 1991. – 350 с.

УДК: 378.4(100):331.361-044.332

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ В ЗАРУБІЖНИХ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

А. А. Даніліч-Скакун, м. Харків

У тезах проаналізовані результати вивчення сучасного стану проблеми професійної адаптації майбутніх фахівців у ВНЗ Франції та США. Наведено фактори і причини, що ускладнюють процес адаптації до професійної діяльності. Розглянуто питання підвищення ефективності професійної підготовки сучасного фахівця, обґрунтовано необхідність упровадження у навчальний процес сучасних зарубіжних освітніх технологій.

Ключові слова: навчання у ВНЗ, професійна адаптація, особистісні якості, порівняльна характеристика, педагогічна система.

The results of study of the problem of future specialists' professional adaptation in French and the US higher educational institutions have been analyzed in the article. The factors and reasons which complicate the process of adaptation to professional activity have been characterized. The problems of increasing the efficiency of modern specialists' professional training have been revealed. The necessity of introduction of modern foreign educational technologies in education process has been substantiated.

Key words: education in higher educational establishments, professional adaptation, personal qualities, comparative characteristic, pedagogical system.

Сучасні соціально-економічні та соціокультурні зміни вимагають від педагогічної науки пошуку нових ефективних шляхів удосконалення навчального процесу. До ключових проблем, що вимагають постійних експериментальних досліджень та творчого осмислення, належить і проблема професійної адаптації майбутніх фахівців. При вивченні даної проблеми в системі вищої педагогічної освіти корисним є дослідження та порівняльний аналіз позитивного зарубіжного теоретичного і практичного досвіду.